

БРОЈ 10 ЛЕПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ђ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

МАЂАРСКА ПОСЛА

Лондон, 15. окт.

Данашњи вођа Мађара граф Андраши изјавио је, да он не пристаје на формулу »без анексија и оштета«. Он каже да две централне силе желе унију Пољске и Галиције, како би Пољаци били поданици хабсбуршке монархије.

»Немогућно је, додао је он, да Србија буде рестаурирана под старим режимом, јер би тада мир био само примирје. Исто тако је немогућно да Србија добије ма шта од Македоније и да је Бугарска, као победилац, изгуби«.

НЕРЕДИ У АУСТРИЈИ

Париз, 15 октобра

Нејасне новости јављају о унутрашњим немирима у Аустрији, али се ипак види, да су они озбиљнији, него што се раније јављало. У Бечу су пре неколико дана били врло озбиљни нереди, али су брзо угушени. Не зна се ни разлог ни обим ових нереда.

ПАД НЕМАЧКЕ

У неколико прошлих чланака указали смо на неминовни пад Немачке. Можемо овде рећи, а мислимо да је то у овој прилици и допуштено рећи, да смо из неколико компетентних изјава увидели, да овако схватање влада и у нашим ширим круговима, и да нам је потврђено и то уверење, да су неки делимично колебаљиви духови, под притиском самих догађаја, понова нашли своју поузданост, која у осталом, надамо се, није никад ни била озбиљно поколебана.

Пад је Немачке са целим својим фаталним режимом дакле неизбежан, потребан, и биће благословен од целог хуманог човечанства. Чак и од многих немачких пријатеља, чак и од самих многих Немаца. Јер није могућно, да прокламовање царства зла над врлином, песнице над умом, сурове стварности над осећајима, цинизма над идеалима нађе одзива у срцу човечанства, које још од пре скоро две хиљаде година стављаше на највише место људских тежњи љубав и добра дела недељиво и непомућено. Обоје нема вредности једно без другог. Обоје заједно увек ће победити, као што су увек и побеђивали нељубав, хрђавштину. Не, никад није могло трајати господарење песнице над умом, цинизма над врлином.

Ови последњи су оно, чиме се човек уздигао

над свим осталим у природи; он ће се уздићи и над човеком, и над рђавим надчовеком. Да би се то увидело, не мора се бити неки ванредан дух; довољна је најобичнија трезвеност, најобичнија здрава памет.

Енглеска је поновљено пута изјавила, да она, ако и жели кажњавање немачког народа, као саучесника разбојника, она не жели и његову пропаст. Немачки је народ учинио услуге човечанству. У философији мањи од Старих Грка и Енглеза, (па чак и од Холандеза), у уметности дубоко испод Шпањолаца, Италијана и Холандеза, у књижевности још дубље испод Француза, Старих Грка и Латина, Енглеза, па чак и Руса, у техници испод Швајцараца и Белгијанаца, немачки је народ и на овим пољима имао ипак великих успеха. Философи Лајбниц, Кант, Шопенхауер, књижевници Гете, Шилер, Хајне, Лесинг, уметници Бетовен (управо Холандез), Моцарт, Хајдн, Дирер, проналазачи Гутенберг, Шварц и многи други, поједине су истакнуте тачке у историји културе. Сви ови, међутим, — изузев можда само Бетовена, — превазиђени су од осталих народа. Али заслуге, као што су их човечанству учинили један Фос и један Виланд, огромне су и у својој врсти досад недостижне. Они су нас упознали са карактером

и културом осталих, често донде скоро сасвим непознатих народа, што се посредством Француза, који су сувише ексклузивни, и Енглеза, чија неспретна ортографија чини им језик неприступачним, не би могло постићи. У народном карактеру истичу се немачки учитељ и немачка жена као стубови националне величине.

Овим (и с оним што овде немамо довољно места изложити) хтедосмо рећи, да ми правилно гледамо на Немце и онда кад указујемо на ужасе почињене од њихових перверзних првака. Ови се ужаси не смеју поновити после рата. Не патимо само ми, пати цео културни свет, али неколикогодишњим патњама ми хоћемо да обезбедимо мир будућности недогледних столећа. Нама је милији опстанак Отаџбине и дивни сјај културе, него ли овај бедни живот пред чељустима аждаје. Њој се мора стати за врат.

Немачка, покретач овог великог слома, мора се уразумити. Она је хтела на Исток, чак на најдаљнији, као Енглези, — а нема енглеске заслуге; хтела је на Запад, да прегазу Француску, представника људске савести и браниоца људских идеала, — сама међутим без савести и са идеалима зла и песнице; хтела је на Север, да потчини Русе, овај снажан народ, дивовска тела, са веселим, нежним срцем једног детета, нашу снагу и мајку, носиоца културе до у најудаљеније буцаке заборављеног човечанства; хтела је на Југ, да прегазу Италију, овај лепи цвет међу државама.

Немачка се мора уразумити. Кад јој буде одузета груба сила, збрисана поквареност њених рђавих саветника и вођа, остаће немачки народ подељен, предвојен, ослабљене насилничке грубе снаге — да продужи свој рад на пољу опште хуманитарности, као што су неки њени честити умови то били започели.

Човечанству је потребна енглеска памет, француска великодушност, италијанска генијалност, као и словенска срчаност, — па и

немачки космополитизам. Ми хоћемо, ми, цело остало човечанство, да од немачких распусника направимо ваљане раднике на остварењу оног правог, стваралачког морала, који су некада, давно, прокламовали баш они, најјаче после творца хришћанства. С.

Званичан руски коминике јавља: у правцу Риге, у области пута за Псков и реке Мали Игел непријатељ је евакуисао истакнуте положаје и повукао се дваестину врста. Јавља се за њега да се налази на линији Роденпојс—Тукалн. На неким местима наше предходнице изгубиле су контакт са непријатељем који се повлачи.

Једна наша патрола напредовала је до села Мојрина, на Малом Игелу, не наишавши на непријатеља. Повлачећи се Немци руше све конструкције, кваре путеве и разоравају мостове.

НЕМАЧКА ЦРНА РУКА

Лондон, 15 окт.

Американски листови доносе опширно изјаву данског поданика, Аксела Бјорнсена, који је неколико година био у служби немачке морине, а неко време био и на сумаренима. Између осталог, он прича о једном новом типу сумарена, који је имао 2000 тона, са највећом брзином од 21 миле; имао је два тона од 150 и шест справа за ба-

цање торпеда. Овим сумареном прављени су први покушаји у 1913 год. у заливу Хелголанда, а присуствовао је томе адмирал фон Пол.

»Кад смо се повратили касно у ноћ у Кил — налазила тај Данац — пристали смо са сумареном на исто место, где смо били и пре одласка на вежбу; али пре сванућа исте ноћи сумарен је био уништен експлозивом.

Тај сумарен је Штајнбрик, фамозни командант У-21 објаснио Бјорнсену овим речима:

»Ми нећемо да други дознају за наше тајне. У осталом, уништени сумарен није једини своје врсте само смо предузели све мере опрезности. Тридесет оваквих истих комада чувамо у Круповим фабрикама и двадесет других још у бродарницама у Аугсбургу и Нирнбергу. На једном месту имамо моторе, на другом опет плоче за костур брода, а у бродарницама у Килу остало што је потребно. У случају потребе 25 оваквих сумарена може бити готово за неколико недеља.

Бјорнсен изјављује и то, да је 1913 године на путу за Хрвиш са лађе »Дрезден« бачен у море др. Дисел, који је пронашао нов мотор, који омогућава конструкцију ових нових сумарена. Познато је, да је њега нестало за време војње, и мислило се, да је извршио самоубиство. Али према ономе што је Штајнбрик изложио Бјорнсену — др. Дисел је убијен, да би се тиме спречило да не прода Енглецима своја проналазак.

Конгрес у Бордоу

Социјалистички конгрес у Бордоу отпочео је разним саопштењима секретара г. Дибреја. Међу њима је најважније писмо г. Хендерсона.

Бивши енглески министар, који је био члан кабинета г. Лојда Џорџа, једним дужим писмом обавештава конгрес о последњим одлукама донетим на конгресу тредуниониста. Он позива француске другове да се уједине са енглеском радничком класом, те да се проуче средства за оснивање једног тесног савеза социјалиста свих савезничких земаља. Његово је мишљење да би се на једној интернационалној конференцији реконституција Интернационале могла остварити само пошто се претходно дође до јединства у погледима међу савезничким социјалистима. Али чак и онда, мисли г. Хендерсон, моћи

ће се тек после рата подјачи темељ за једну нову Интернационалу.

Пошто је прочитао ово писмо нарочито кинталци почеше вређати бившег министра и називати га неверним Томом. Осим овога писма Хендерсон је послао конгресу и један говор, који је одржан на конгресу тредуниониста. У своме писму Хендерсон моли француске социјалисте да кажу, да ли се слажу са програмом који се у том говору излаже, и ако нађу какву примедбу да је формулишу. Конгрес је на то решио да оштампа Хендерсонов говор, и да одговори после завршене дискусије.

После овога говорио је у име српских социјалиста г. Коста Новаковић. Прво је поздравио конгрес у име својих српских другова која се

надаје у Француској и оних који су остали у Србији. Г. Новаковић говорио је полако али коректно француски.

Кроз ова магловита разматрања о прозотама рата, није се могло дознати шта управо мисле о раду Интернационале, о важности обнављања интернационалних веза и о штокхолмској конференцији. Српски социјалисте су протествовали против рата, каже г. Новаковић. Када су Немачка и Аустрија нападе Србију, социјалисти централних држава нису то исто учинили.

Г. Новаковић говорио је даље о страшним губицима које је претрпела његова несрећна земља, тако да се сваки пита данас: има ли још Срба у Србији?

Кинталци искоришћују ову прилику и вичу: Мир! доста је било покоља!

После г. Новаковића говорили су преко реда и без реда представници разних социјалистичких фракција. Напоследку настаде погађање којим ће се редом говорити. У том погађању протекло је више сати.

Међу последњима г. Бризон је прочитао манифест кинталца, испрекидајући га ироничним примедбама на рачун велике. Цео манифест у ствари је само декламација о страховима рата и о потреби мира. Рефрен целе ове жалопојке био је мир!

ТУРЦИ И НЕМЦИ

Рим, 15 окт.

Јављају из Берна да је врење у Цариграду све веће. Нарочито узима маха мржња Турака према Немцима.

У једној депеши, коју је добио »Борнале д'Италија« каже се, да једна немачка породица која је дошла из Цариграда прича, да се у Турској ситуација погоршала. Велика оскудица влада, нарочито у хлебу, меду и угљу. Муслимански фанатизам постаје све опаснији, тако да су Немци принуђени да врше терор, из бојазни да не избије у земљи побуна. Турци мрзе Немце и ту мржњу нарочито испољавају тиме, што отворено изражавају своје дивљење за све што није немачко и аустријско. Странцима је овладао страх од покоља који могу врло лако избити у Цариграду, ако се рат буде продужио преко зиме. Турци оптужују Немце, да су им они одузели све животне намирнице остављајући их да скапавају од глади.

ЦАР КЛЕВЕТНИК

Лондон, 15 окт.

Немачка штампа и озбиљно и шаливо протестује против скандалозног поступања Кајзеровог према његовом рођаку принцу Фридриху Леополду, кога је ставио под турскоство. Фридрих Леополд је тужио Кајзера суду и суд је нашао да цар Вилем није у праву.

НОВА РУСКА ПОЛИТИКА

Петроград, 15 окт.

Министар спољних послова, Терещенко, изјавио је представницима штампе, да одговор немачке и аустријске владе на Папину ноту не показује никакву искрену жељу да се дође до мира. По неким тачкама у ноти, које су у контрасту са резолуцијом Рајхстага, види се, да непријатељске владе нису још одустале од »немачког мира«, који се противи принципима права и правде и да Немачка сматра, да су нека спорна питања већ дефинитивно решена. Из одговора излази, да ће Немачка пристати једино на такве преговоре о миру, који би се засновали на садашњој ратној карти т. ј. да задржи све заузете територије. Министар је додао:

»Нова Русија објавила је принципе за које се бори њен слободан народ. Тако исто је председник Вилсон у својој ноти упућеној Папи тачно изнео заједничке циљеве, којима теже удружене демократије. И поред свега тога Немачка се до данас још није отворено изјаснила, већ и даље наставља своју загоњетну игру, прокламујући да је сила право и чека тренутак да оствари своје циљеве, да загосподари заузетим територијама.«

На крају је г. Терещенко, изразио наду, да општа руска политика неће у будуће бити више парадоксална као ових последњих месеци, што је Русију тако скупо коштало. »И заиста — рекао је — ми смо, радећи у име мира, створили такво стање, које ће много продужити трајање рата. Хтели смо да смањимо број жртава, али у ствари проузроковали смо још страшније проливање крви. Потребно је да се ова жива снага нашег народа уједини, како би се олакшало влади, да реализује једну чисту националну политику.«

СУРОВА ИСТИНА

Лондон, 15 окт.

Један од најугледнијих немачких државника, који је више пута био министар, Дернбург, држао је један говор у друштву »Немачка Политика« и у том говору рекао неколико истина о немачкој дипломатији. Он је нарочито подвукао да су лажи, интриге и похвале само служиле као оружје непријатељу и додао на крају:

»Кад покушавамо да се слу-

жимо овим стварима, ми увек претрпимо пораз, коме нема лека. Наше су лажи грубе, невероватне, наше двоумислености су бедно просте, наше интриге су непосољене«.

Он позива Немачку да у својим актима ради само верујући у своје право.

СРПСКИ ДАНИ

Женева, 15 окт.

Српско-белгијски дани протекли су у Женеви свечано. Поред концерта, о коме смо већ раније писали, одбор је приредио и врло лепу изложбу слика са фронтана, које су послали белгијски и српски сликари; дивну изложбу фландријских чипака, изложбу фламанског намештаја и дрвореза од историјске вредности. Ми, Срби, били смо још заступљени једном врло лепом колекцијом српских везова и тканина, као и једним делом ратног музеја, који је послат из Солуна.

„РАЗУМАН МИР“

Лондон, 15 окт.

Посланик Рајхстага др. Паул Ленш, члан социјалистичке велике владе написао је један чланак под насловом »Разуман мир«. У том чланку др. Ленш каже да пайгерманисти греше, не зато што сувише траже, већ што хоће све да једном, и додаје: »Најпре треба потписати један »разуман мир« који ће Немачкој осигурати територијалну и политичку независност, економску слободу и развиће, па ће Немачка бити толико јака да ће имати све што хоће. Није то узалуд што су се у државама централне Европе сви удружили, и народ и парламенти и владе да дођу до разумног мира.«

Ленш вели на крају, да ситуација централних сила постаје све опаснија, у колико се рат продужује.

ПОТОП У КИНИ

Лондон, 15 окт.

Страшан потоп начинио је целу северну Кину огромним и дубоким језером. Поплављен је најнасељенији крај у површини од 20.000 кв. миља. Велика варош Тјенчин изгледа да ће остати потпуно без становника.

Због тешкоћа да се одржи саобраћај, можда ће бити потребно да влада премести своје седиште из Пекинга у неку другу варош.

КАЈЗЕР НА СЦЕНИ

Амстердам, 14 окт.

Сви листови почињу да се обраћају непосредно Кајзеру за решење унутрашње кризе. »Форверц« му нарочито скреће пажњу да се чува савета, које му дају конзервативци, и каже: »Никако, ни држава ништа неће добити, ако се пође за тим саветима«.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

У Белгији француска офанзива се наставља под повољним околностима. Напад, који је почео у 5 сати изјутра, развио се преко дана потпуно успешно. С обе стране пута за Ипр Французи су заузели све немачке положаје на фронту од 4 километара и у дубину просечно 2 километара, и поред упорног отпора непријатељевог, који је претрпео врло велике губитке Французи су допрли до ивице шуме Утилгт и освојили три села и много мајура јако утврђених. Задобили су око 100 заробљеника.

На фронту Ене Французи су понова напредовали у области Шеврињи. Доста жива артилеријска борба на десној обали Мезе.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Француске трупе напредују са обе стране пута Диксшуд-Диксмид. На енглеском фронту велика артилеријска активност али без пешадијске акције. Број заробљених Немаца од јуче прелази 1100.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Непријатељ је покушао да узме изласке долина на Крису. Он је појачао притисак и вршио јаке нападе који су одбијени.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — Цар Карло вратио се са фронта у Волинији и примио је мађарског председника владе. Овој аудијенцији придаје се врло велика важност, јер је и у владиној већини и у самој влади дошло до тешких неспоразума. Министар за исхрану Хадика изјавио је, да се неће примити дужности све док се не разбистри данашња ситуација. Уставна странка, са Андрашијем незадовољна је агитацијом других министара против ње.

ЛОНДОН. — Британска поморска лига, изјавила је, да се не може ни говорити о миру пре него што се не накнади сав губитак у трговачким лађама, које су потопили сумареци.

АМСТЕРДАМ. — Економски уговор између Немачке и Аустроугарске, коме истиче рок ове године, обновљен је до краја 1918.

БЕРН. — Агитација против рата у целој Немачкој постаје све јача, тако да су се власти узнемириле. У Минхену је једна делегација жена тражила аудијенцију код баварског краља Лудвига и молела га да се рат саврши пре зиме.

ЊУЈОРК. — Два универзитетска професора у Колумбији, крајњи пацифисти, морали су да даду оставке.

ПАРИЗ. — Американски Црвени Крст предао је париској општини 400.000 франака, да се разделе официрским и војничким породицама, које су у оскудини.

ЦИРИХ. — Хинденбург и Лудендорф примили су у главном штабу делегате радника и са њима конферисали.

ЦИРИХ. — Један аустријски монитор потопљен је топовима приликом испада једне дивизије аустро-угарских монитора против Браиле. Командант и један део посаде погинули су.

АМСТЕРДАМ. — Немачки цар и царица по-

ложили су Царској Банци велики број скупочених накита, пошто банка оскудева у злату.

ЛОНДОН. — Једно лице има права на хлеб дневно: у Француској 500 грама, у Италији 250 (раденци добијају по 400 гр.), у Енглеској 260, у Немачкој и у Аустроугарској 280, у Бугарској 500, у Турској и у Швајцарској 250, у Шведској 200, у Данској 315 и у Холандији 254 грама.

ЦИРИХ. — У једној интерпелацији у Рајхсрату посланик Локовски изјавио је да су велики нереди у Пилзену наступили због народног очајања услед оскудице у храни. И поред интервенције полиције и војске, за два дана нереди, опљачкано је преко 60 кафана и ресторана. Интерпелант тврди да ће нереди опет избити.

ПАРИЗ. — Општина у Витри ле Франсоа предала је маршалу Жофру један бакорез који представља варош одакле је он управљао првим борбама.

ЛОНДОН. — Влада из Вашингтона решила је да да Русији нов зајам од 250 милиона франака, што са досадашњим зајмовима Русији износи укупно 1625 милиона. Влада сматра да је Русија дорасла данашњој ситуацији.

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ
14. октобра обична ватрена активност.

МАЛИ ОГЛАСИ

ЗУБНИ ЛЕКАР

париског универзитета
Д-р С. де Ботон

Преселио је своју клинику у Булевар краљице Олге бр. 189. 3-5

Нова американска
ЗУБНА КЛИНИКА
Др. Параскевопулоса

Препоручује своју нову американску зубну клинику. Једини атеље где се могу начинити американске десни са зубима без непаца. Клиника се налази у Еглатијервој ул. бр. 357. За г.г. српске офицере и војнике нарочито попуст. 9-12